

På arbejde med hjertet

I Birkehuset og Egehuset på Synscenter Refsnæs, hvor de mest multihandicappede børn bor, giver pædagogerne tryghed, nærvær og kærlighed. Det er en nødvendighed, hvis børnene skal udvikle sig

Tekst: Lene Stærbo Foto: Jan Djenner

Alle mennesker har brug for at føle sig værdsat og elsket. Det er det grundstof, der skal til, for at vi kan udvikle os.

Nogle børn mangler – af forskellige årsager – den grobund i livet. Andre børn er fyldt med kærlighed og omsorg hjemmefra.

– Men fælles for alle børn på Synscenter Refsnæs er, at hvis vi vil skabe en positiv udvikling sammen med dem, er vi nødt til at møde dem, som de mennesker de er. Og lige der, hvor de er i »øjeblikket«, fortæller Rie Christensen. Hun er områdeleder i Birkehuset, og mens interviewet finder sted, sidder hun og nusser med Andreas.

Fletter fingre

Alle børn i Region Sjællands Birkehus og Egehus er synshandicappede. De sidder også alle i kørestol.

– Hvis man tør tage kærligheden med på arbejde og tør bruge den, bliver man et klogere og rigere menneske, siger Lenita Jørgensen. Michala Dich (i midten), Rie Christensen (til højre).

*Zeinab hygger sig på Michalas arm.
De sender lyde til hinanden.*

Og derudover har de andre »fysiske og psykiske udfordringer«.

– Men det er ikke deres handicaps eller sygdomme, vi fokuserer på, fastslår Rie Christensen. Andreas er den nyeste beboer i Birkehuset. Han har kun været her en måned, og det ord, han siger igen og igen, er »mor«. Det er helt naturligt. Han er otte år og er lige flyttet hjemmefra.

Andreas sidder i sin kørestol og fletter fingre og hygger sig med pædagogen. Selv da han begynder at nive hende i fingeren, sker der ikke noget dårligt.

Hun anerkender ham.

Hun viser, at uanset hvad han gør, så er det i orden. Hun er hos ham og med ham. Men sammen finder de på noget hyggeligere end det med at nive. De nusser. Og Andreas bliver til en rigtig linselus, som synes det er sjovt, at Essets fotograf knipser løs.

Nærvær

Som journalist i Region Sjælland er det sjældent, at en interviewsituation udvikler sig til et minde om en mødregruppe på cafebesøg. Alle voksne sidder dybt begravet i deres eget barn, mens de forsøger at holde en samtale kørende.

Under interviewet bliver også Zeinab bragt ind. Hun er fem år, men ligner et barn på otte måneder.

– En af udfordringerne her er, at der er meget stor forskel på børnenes kronologiske alder, og den alder de udviklingsmæssigt og følelsesmæssigt har, fortæller pædagog Michala Dich, der tager Zeinab på armen.

– Derfor handler det om at møde børnene, der hvor de i virkeligheden er, siger Michala.

Den anden pædagog, Lenita Jørgensen, som sidder i samme sofa, viser, hvordan Zeinab elsker at blive kildet på en bestemt måde i hånden.

Det lykkes ikke at få hende med på legen, men i hvert fald har Zeinab opnået to pædagogers fulde nærvær.

– Respekt betyder noget andet for os, end det gør for andre, fortæller Lenita, som stadig har sin svenske accent. Det betyder, at vi tør gå helt tæt på, overskride vores normale grænser for, hvad tæt kontakt og nærvær er – uanset, hvor meget savl eller afvisning, der måtte komme imellem, som hun siger. >>>

Gentle teaching

Formålet med gentle teaching- metoden, der bruges af alle i Birkehuset og i Egehuset, er at opleve følelsen af samhørighed.

Forudsætningen for at man kan føle samhørighed med nogen er: At man føler sig sikker og tryk. At man føler sig elsket – betingelsesløst. At man føler, man kan elske andre. At man føler fællesskab med andre.

Medarbejderne skal

- Have viden om og forståelse for handicappets (funktionshæmningens) natur. Det vil sige forstå, hvad funktionshæmningen gør ved beboerne, og hvordan de oplever og føler den.
- Have kendskab til og forståelse for beboernes livshistorie og livserfaringer og dermed forstå, hvorfor børnene reagerer, som de gør.
- Have et højt selvværd, tro på sig selv og sine evner.
- Have viljen til at VILLE beboeren, og til at hjælpe vedkommende.
- Træne og øve de forskellige teknikker og metodikker.
- Være villig til selv at gå i supervision.

Andreas er den nyeste beboer i Birkehuset. Han er otte år og lige flyttet hjemmefra. Andreas trives i pædagogernes nærhed.

>>> Børn har brug for at føle sig elsket. Det er det vigtigste her på Refsnæs. Uden kærlighed og tillid til andre mennesker, kan man ikke udvikle sig, mener pædagogerne. De arbejder alle efter en metode, som hedder gentle teaching.

Det betyder blandt andet, at man går alle mulige og umulige omveje for at holde fast i anerkendelsen og undgå afvisninger, magtanvendelse og vold.

– Hvis et barn i frustration banker hovedet ind mod væggen, så lægger vi vores egen hånd eller en pude som beskyttelse. Men vi bliver hos barnet og viser, at det er helt i orden. Vi er der. Og vi vil det bedste for dem, fortæller Michala.

Far og mor

Synscenter Refsnæs' bo-område er en døgninstitution, som kan tage imod børn fra de er 0 til 18 år. Og nogle af børnene bor der hele tiden, og har hverken far eller mor.

– Det giver et stort ansvar at skulle udfylde alle roller og samtidig give børnene den bedste ballast med i livet, siger Lenita, som fortæller, at man som pædagog her på stedet mest af alt er som en musvåge, der fra højden nidkært vogter over hver eneste lillebitte forandring, der sker i underskoven.

– Hver ændring i stemmeføringen, hver trækning i musklerne betyder noget.

En af metoderne, når der arbejdes projektorienteret med gentle teaching, er at skabe rum til at gøre præcis det, som barnet allerbedst kan li'. Dermed forsøger pædagogerne at komme helt tæt på barnet. Det kan være at lege med en bold eller holde i hånd i lang tid. Målet er at komme følelsesmæssigt helt tæt ind på hinanden.

Bagefter vil man blive spurgt meget interesseret af de andre pædagoger, om hvordan barnet reagerede i den situation. Hvornår var hun glædest? Hvordan viste hun det? Hvad gjorde hun så, da du forsatte?

Og satte du lyd på? Og kunne hun sige noget?

– Det er de bittesmå ting, der sker med vores børn, vi lever højt på. Det kan være et barn, der bliver i stand til selv at give lyd eller tage ved os, når de har brug for os. For os er det en omvæltning, som vi ville kunne skrive tykke bøger om, siger Michala, der som eksempel på en virkelig succeshistorie fortæller om en dreng, der meget gerne ville være helt for sig selv. Ham lykkedes det at opnå så meget tillid til sine omgivelser, at han kunne komme på skitur til Norge. Og det var fantastisk.

Kærlighedens kilde

Men den kærlighed og omsorg, I viser til børnene her i husene, er vel anderledes end den kærlighed, man har til sin familie?

– Nej, siger Lenita, og holder mit blik helt fast. Selv om kærligheden og omsorgen er professionel, kommer den fra den samme kilde. Det er den samme kærlige følelse, jeg får til børnene her i huset. Det er klart, jeg har en anden historie med min mand og mine egne børn, og jeg tager heller ikke børnene fra Birkehuset med hjem.

– Men kærligheden udspringer fra det samme sted. Og hvis man har den med på arbejde hver dag og tør bruge den, bliver man både et både klogere og rigere menneske. □

Det fejler børnene

Børnene på Refsnæs er alle synshandicappede. Mange har hjerneskader, fødselsskader, nogle er for tidligt født, adskillige har følgesygdomme som epilepsi, mens andre er præget af skader fra meningitis.